

אוניברסיטת תל אביב
TEL AVIV UNIVERSITY

סילבוס מפורט

שם הקורס: אוניברסיטה בעם – מדע בשירות הקהילה
מס' קורס: 1883010501

מרצה: ד"ר יעל לביא
מרכז אקדמי: ד"ר יקותיאל שוהם

מועד ומקום: שנה"ל תשפ"ה - סמסטר ב'
יום א' 16:00-18:00, בניין משפטים חדר 102

במסגרת הקורס האקדמי יועברו נושאי לימוד הבאים:

- היכרות עם מסורות המחשבה המערבית
- עליית ההומניזם והולדת האוניברסיטה
- מאמונה למדע בעת החדשה המוקדמת: רציונליזם אמפיריציזם
- הנאורות והמתח בין האובייקטיבי לסובייקטיבי ("האם הסינטטי-אפריורי הוא מן האפשר?")
- הפיצול הדיסציפלינרי במדע והופעת מדעי האדם והחברה בעת החדשה המאוחרת
- הומניזם, פוסט הומניזם ושאלת האמת במאה ה-21

דרישות התכנית:

- נוכחות מלאה, השתתפות פעילה, עמידה במטלות הן במרכיב האקדמי והן במרכיב המעשי.
- בשל האופי המיוחד של הקורס ומחויבות הסטודנטים מול הקהילה הנוכחת בקורס- הנוכחות הינה חובה, הן במרכיב המעשי והן האקדמי, ובכל מקרה של היעדרות יש להודיע מראש. סטודנט אשר לא ישתתף ב-90% לא יקבל ציון.
- העברה ובנייה של מערכי שיעור בקרב משתתפי התכנית בימי ב' בין השעות 17:00-20:00.
- השתתפות פעילה בעשייה חברתית בהיקף של כ- 10 שעות שבועיות.

הרכב הציון הסופי- מרכיב אקדמי: 40% מהציון המשוקלל של הסמסטר ב' יחד עם המרצים הנוספים

- 45% פרזנטציה
- 45% דוח סיכום אקדמי-חברתי
- 10% השתתפות פעילה בשיעור וקריאות בית

הרכב הציון הסופי- מרכיב מעשי (דנה ויסמין): 60% מהציון המשוקלל של הסמסטר ב'
50% בניית מערכים והעברתם במסגרת השיעור, הגשת 10 מצגות
10% מעורבות פעילה בתקשורת מול התלמידים

מועד הגשה:

סמס א'- 16.3.25

סמס ב'- 23.7.25

שיעור	נושא השיעור
1. 20.3	העת העתיקה: שתי הרגליים של מסורת המחשבה המערבית (ומה שנשאר בחוץ)
2. 27.3	מאה 17: העת החדשה המוקדמת: שאלת המתודה והופעת הסובייקט (הידיעה בין רציונליזם ואמפיריציזם)
3. 03.4	מאה 18: "מהי נאורות?" - עמנואל קאנט ושאלת הידיעה בין הסובייקטיבי לאובייקטיבי.
4. 08.4	מאה 19: שיטה ואנטי שיטה: הגל ומושג ה"היסטוריה". ניטשה ומושג ה"גנאולוגיה".
5. 10.4	על סף המאה 20: שאלת המתודה והופעת מדעי האדם והחברה (דורקהיים מארקס פרויד והוסרל)
6. 24.4	מאה 20: טיבן של מהפכות מדעיות - קון ופופר.
7. 08.5	מאה 20: אקזיסטנציאליזם הוא הומניזם? דיון על הקשר בין ידיעה, חירות, אחריות
8. 15.5	לקראת המאה 21: פוקו ומושג ה"אפיסטמה": מבט לאחור לקראת פוסט הומניזם.
9. 22.5	הרצאת אורח – פרטים בהמשך.
10. 05.6	פרזנטציות
11. 12.6	פרזנטציות
12. 19.6	פרזנטציות
13. 26.6	שיעור סיכום – מהי אוניברסיטה?

ביבליוגרפיה

אגמבן, ג. (2006 [2015]) *מהו אפרטוס? מאיטלקית מ. קציר. ת"א, הוצ' רסלינג.*

גירץ, ק. (1973 [1993]) "תיאור גדוש: לקראת תיאוריית תרבות פרשנית". בתוך *פרשנות של תרבויות*. י-ם, הוצ' כתר.

דקרטר, ר. (1964 [2001]) *הגינות על הפילוסופיה הראשונית, הגיונות א' וב'.* מצרפתית: יוסף אור, י-ם: הוצ' ע"ש י"ל מאגנס - האוניברסיטה העברית.

המפל, ק.ג. (1962 [1985]) "הסבר במדע ובהיסטוריה", בתוך: א. וינריב (עורך) *חשיבה היסטורית ב, קובץ מאמרים בפילוסופיה של ההיסטוריה*, רמת אביב, הוצאת האוניברסיטה הפתוחה. ע"מ 41-62.

הארווי, ד. (1988 [2024]) "ידיעים ממוקמים" מאנגלית: א. זהבי, בתוך: בצלאל, *כתב עת לתרבות חזותית וחומרית*, 10. 2024.

ובר, מ. (1918 [2009]) "המדע כיעוד", תרגום: א. לפידות. בתוך: *תכלת* 36, ע"מ 99-128.

יום, ד. (1739 [2013]) "מבוא" ו"קיצור של ספר שיצא לאור לאחרונה" בתוך: *מסכת טבע האדם*, מאנגלית: י. בריל, י-ם: מרכז שלם. ע"מ 5-9, 524-538 בהתאמה.

מרקס, ק. (1857 [2022]) *לביקורת הכלכלה המדינית – מבוא והקדמה*. מגרמנית: ט. מאיר גלעדי. י-ם, הוצ' ע"ש י"ל מאגנס - האוניברסיטה העברית.

ניטשה, פ. ו. (1872 [1882], 1985) *הולדת הטרגדיה; המדע העליז*. מגרמנית: י. אלדד. ירושלים: הוצ' שוקן. סעיפים: 1; 108-58, 335; 290; 283; 270; 125; 120; 116-118; 113; 109

סארטר, ז'פ. (1945 [2014]) *האקזיסטנציאליזם הוא הומניזם*. מצרפתית: עירן דורפמן. ירושלים: כרמל. 2014.

פופר, ק. (1963 [1993]) "מדע: השערות והפרכות", בתוך: ברוך זיסר, *מדע המדינה לגונו: אסכולות וגישות בחקר הפוליטיקה*, ת"א: הוצ' נאוניברסיטה הפתוחה. ע"מ 182-212.

פוקו, מ. (1966) [2011] המילים והדברים : ארכיאולוגיה של מדעי האדם. תרגום: א. להב. ת"א, רסלינג.

פריד, ז' (1930) [2000]: "תרבות בלא נחת", בתוך: התרבות והדת, מגרמנית: י' גוטשלק, תל אביב: ספרית פועלים, הקיבוץ הארצי, השומר הצעיר, עמ' 75-145. און: פריד, ז' (1921) [2009] פסיכולוגיה של ההמון ואנליזה של האני, מגרמנית: נ. קול, ת"א: רסלינג.

קאנט, ע' (1784) [1997] "תשובה לשאלה הנאורות מהי", בתוך: בשארה, ע' (עורך), הנאורות: פרויקט שלא נשלם? – שש מסות על נאורות ומודרניזם, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, עמ' 45-52.

קולינגוד, ר. ג'. (1936) [1985] "טבע האדם וההיסטוריה האנושית", בתוך: א. וינריב (עורך) חשיבה היסטורית ב, קובץ מאמרים בפילוסופיה של ההיסטוריה, רמת אביב, הוצאת האוניברסיטה הפתוחה. ע"מ 139-154.

קון, ת. (1962) [1977] המבנה של מהפכות מדעיות, ת"א: מפעלים אוניברסיטאיים להוצאה לאור. ע"מ 13-20 ; 128-165 .

Durkheim, E. (1895) [1982] "What Is a Social Fact?" In *The Rules of Sociological Method*, Lukes (ed.), Trans. W. D. Halls. New York: The Free Press. pp. 50-59

הערות

סדר השיעורים לפי תאריך הוא אופציונלי ונתון לשינויים בהתאם להתקדמות בכיתה.
בהתאם ייתכנו שינויים בקריאות החובה – כמובן בהודעה מראש :-)